

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
RÍMSKOKATOLÍCKA CYRILOMETODSKÁ BOHOSLOVECKÁ FAKULTA

Oponentský posudek habilitační práce

Jméno a příjmení habilitanda: Blažej Štrba
Titul habilitační práce: Jozue v knize Exodus

Habilitační práce Blažeje Štrby *Jozue v knize Exodus* byla autorem předložena na Římskokatolické cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě jako součást habilitačního řízení. Práce obsahuje 103 strany textu, na začátku autor uvádí abstrakt svého díla ve slovenštině a v angličtině, následuje obsah a seznam zkratk. Za vlastním textem následuje na 10 stranách seznam bibliografických odkazů. Použitá literatura je psaná převážně v angličtině, němčině, italštině a francouzštině.

Struktura práce je přehledná. Po úvodu seznamuje autor čtenáře s aktuálním stavem výzkumu Jozuovy osobnosti (Ramsey, Hess, Hawk, Görg, Knauf, Ballhorn, Bándy). Následující čtyři kapitoly jsou důkladnou analýzou relevantních textů knihy Exodus, v nichž Jozue vystupuje: Ex 17,8-16; 24,12-18; 32,15-19; 33,7-11. V závěru shrnuje autor výsledky jednotlivých kapitol a formuluje přínos své práce.

Po stránce metodologické postupuje autor osvědčeným exegetickým způsobem. V každé kapitole se nejprve objevuje argumentace pro vymezení zkoumané perikopy, následuje textová kritika a pracovní překlad. Po literární (synchronní) analýze se autor pokouší o diachronní zařazení perikopy do procesu vznikání Pentateuchu. Podle bibliografických odkazů jsou mu přitom skvělými průvodci renomovaní odborníci jako Ska, Nicacci, Campbel a O'Brien.

Některé z originálních výsledků své pečlivé exegetické práce znázorňuje autor grafickým schématem. Tento způsob provedení umožňuje čtenáři lépe porozumět pojednávané problematice (takto např. na straně 47 k literárnímu kontextu prvních dvou veršů 24. kapitoly knihy Exodus; nebo na stranách 51nn k Mojžíšovu vystupování na horu a sestupování z ní).

Diachronní zkoumání je nejobtížnější částí každé kapitoly. Autor uvádí dopodrobna hypotézy znalců, kteří se zabývají vznikáním Pentateuchu. Poté vždy přechází k vlastnímu, odůvodněnému názoru. Např. na s. 42: „... nepovažujeme naráciu o bitke s Amalekitmi v jej finálnej pozícii za staršiu ako z 5. storočia pred Kr., kedy bola súdržnosť malého etnika na území Judey mimoriadne potrebná.“

Na některých místech práce se zřetelně projevuje, že v knize Exodus je hlavní postavou Mojžíš a že Jozue vystupuje v jeho stínu. Dostat na světlo někoho ze stínu je určité záslužné, ale někdy to může působit poněkud křečovitě. Například v perikopě, která je zkoumána ve třetí kapitole habilitační práce (Ex 24,12-18: Jozue s Mojžíšem při výstupu k Božiemu vrchu) je protagonistou Mojžíš, Jozue vystupuje pouze jako jeho služebník a nanejvýš očitý svědek dění. Lze tedy z tak nepatrné role vyvozovat, že prokněžská redakce této perikopy viděla v Jozuovi respektovanou vůdcovskou osobnost (srov s. 69)?

Není jasné, proč je ve čtvrté zkoumané perikopě Jozue uveden v pracovním překladu jako „mladoň“ (s. 95), přestože o několik stran dále autor připouští: „... považujeme slovo נַעַר v týchto prípadoch a najmä v našom kontexte za termín, ktorým sa neoznačuje úrad, ale skôr pozitívna personálna kvalita v službách niekoho vyššie postaveného – lojálny a dôverný služobník, nech by už išlo o akýkoľvek úrad. Naš text v Ex 33,11d by teda vyznačil Jozueho ako spoľahlivého asistenta v Mojžíšových službách, a tak spoľahlivého aj pre službu PÁNOVI. ... Spoľahlivosť a lojálnosť Jozueho sú ... výslovne vyjadrené ... slovom – נַעַר ,

ktoré predstavuje Jozueho kvalitatívnu charakteristiku a nie vekovú. Táto zmienka je posledným titulom, ktorý sa Jozuemu pripíše v Knihe Exodus (s. 105n).

Autor dosáhl ciele, ktorý si na začátku práce stanovil, když se zaměřil na zjištění Jozuova osobnostního profilu. Podrobným výkladem vybraných perikop doložil, že Jozuův charakter má tyto výrazné rysy: je kompetentní vůdce Izraele (17,8-16), je Mojžíšův pomocník a asistent (24,12-18), je vnímavý a uvážlivý při hodnocení skutečnosti (Ex 32,15-19), může trvale a spolehlivě sloužit ve stanu setkávání (Ex 33,7-11), i když nepatří ke kněžským kruhům.

Po zohlednění většiny diachronních hypotéz a uvedení svých argumentů dospěl autor k názoru, který lze považovat za obhajitelný: „Výsledky výskumu ... situují kompoziční aktivitu do neskoršího poexilového období, čím sa vyzdvihuje Jozueho profil ako exemplárny pre vtedajších vodcov Izraela“ (abstrakt).

Odkazy na odbornou literaturu (pod čarou) svědčí o autorově badatelském zájmu, s nímž sleduje aktuální diskusi odborníků při exegezi knihy Exodus se zaměřením na postavu Jozua. V titulech se nacházejí jména světově uznávaných interpretů knihy Exodus, jako je Dohmen, Dozeman, Houtman, Propp, Sarna a Ska. Kontinuitu s dosavadní prací slovenských badatelů na tomto poli představují odkazy na dílo Heribana, Janegy a Tiňa.

Po stránce jazykové je třeba vyzvednout autorovu schopnost pojednávat o vysoce odborné problematice způsobem, který je srozumitelný i čtenáři, který nemá kompetenci vzdělaného exegety. Grafická úprava dokazuje pečlivost, s jakou se autor dokázal vypořádat s rozsáhlou, a ne vždy koherentní látkou.

Předložená práce splňuje požadavky, které se kladou na habilitační práci. Doporučuji proto, aby byla přijata v rámci habilitačního řízení Blažeje Štrby.

V Olomouci dne 19. 12. 2020

doc. Petr Chalupa, CMTF UP Olomouc